

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Dnr 31/26

Slutrapport

Delprojekt Gränsgångare Göteborg

2026-03-20

Finsam Göteborg

Sammanfattning

Projektet Gränsgångare Göteborg har genomförts inom Finsam Göteborg under perioden 2023–2025, med finansiering från Europeiska socialfonden. Projektet utgör ett delprojekt inom det övergripande projektet Gränsgångare, som genomförts gemensamt av tre samordningsförbund.

Projektet har haft en dubbel inriktning: att stödja unga vuxna som varken arbetar eller studerar (UVAS) i deras väg mot arbete eller studier, samt att bidra med kunskap om hur stödet till målgruppen är organiserat och kan utvecklas. Projektet har därmed kombinerat ett individriktat stöd med ett analys- och utvecklingsarbete på strukturell nivå.

Resultaten visar att projektet nått en målgrupp med komplexa och sammansatta behov, där psykisk ohälsa, funktionsnedsättning och social utsatthet ofta samspelas. Av totalt 219 deltagare i delprojektet gick 37 procent vidare till arbete eller studier, vilket överstiger projektets målsättning. Samtidigt befann sig 78 procent i någon form av aktivitet vid avslut som indikerar ett närmande till arbetsmarknaden, exempelvis studier, arbete eller arbetslivsinriktad rehabilitering. Resultaten behöver förstås i relation till målgruppens förutsättningar, där vägen mot etablering ofta sker stegvis och kräver långsiktigt stöd.

En central del av projektets arbetssätt har varit ett flexibelt och individnära stöd, där etablerade metoder kombinerats med ett uppsökande och relationsbaserat arbetssätt. För många deltagare har projektets betydelse främst handlat om att skapa stabilitet i vardagen, stärka tillit till professionella kontakter och möjliggöra samordning mellan olika aktörer. Arbetssättet har därmed bidragit till att skapa förutsättningar för fortsatt stöd och progression, även i de fall där övergång till arbete eller studier inte varit ett omedelbart utfall. Arbetssättet har också bidragit till att nå yngre deltagare och individer som saknat tidigare kontakt med stödstrukturer, vilket bland annat framgår av den relativt stora andelen egeninitierade kontakter.

Koordinatorernas arbete har varit centralt i projektet och kan förstås i linje med följeforskaren Heiti Ernits beskrivning av gränsgångare som verkar över organisatoriska gränser. Genom att arbeta mellan olika organisationer och ansvarsområden har koordinatörerna bidragit till att skapa kontinuitet, samordning och sammanhang i deltagarnas stödprocesser. Erfarenheterna visar att en sådan funktion kan ha stor betydelse för unga med sammansatta behov, särskilt i ett system där ansvar är uppdelat mellan flera aktörer. Samtidigt framkommer att koordinatorsrollen förutsätter tydliga mandat och organisatorisk förankring för att vara långsiktigt hållbar.

Det strukturövergripande arbetet visar att många av de hinder som unga möter inte enbart kan förstås utifrån individuella faktorer, utan är kopplade till hur stödssystemet är organiserat. Återkommande utmaningar rör avsaknad av helhetsansvar, brister i samordning vid övergångar mellan olika system samt begränsad kontinuitet i kontakter med myndigheter och verksamheter. Delprojektet visar därmed på behov av förändringar både i arbetssätt och i organisering för att skapa mer sammanhållna stödprocesser. Projektet pekar även på behov av mer etablerade och långsiktiga samverkansstrukturer, där aktörer kan mötas för gemensam analys och utveckling av arbetssätt.

Innehållsförteckning

1	Projektidé och mål	5
1.1	Projekt Gränsgångare- övergripande ram.....	5
1.2	Delprojekt Gränsgångare Göteborg –inom Finsam Göteborg.....	5
1.3	Bakgrund: unga vuxna i övergångar mellan samhällssystem.....	6
1.4	Problemformulering och projektets inriktning.....	6
1.5	Delprojektets mål.....	7
2	Metod	8
2.1	Metod och arbetssätt i det individinriktade arbetet.....	8
2.1.1	BIP-modellen som övergripande referensram.....	9
2.1.2	Kompletterande metoder i det individinriktade arbetet.....	9
2.1.3	Individuell planering och uppföljning.....	10
2.2	Metod och arbetssätt i det strukturövergripande arbetet.....	10
3	Projektresultat	12
3.1	Projektets arbetssätt och deltagarnas vägar in.....	12
3.2	Deltagarnas behov och övergripande målgruppsbild.....	13
3.2.1	Unga vuxna med långvarigt hemmasittande och problematisk skolfrånvaro.....	14
3.2.2	Personer med funktionsnedsättning.....	15
3.2.3	Unga utrikes födda kvinnor.....	16
3.2.4	Unga män med risk för kriminalitet.....	16
3.2.5	Personer i gråzonen till daglig verksamhet.....	17
3.3	Övergång till kvantitativ resultatredovisning.....	17
3.4	Deltagarsammansättning och inflöde till projektet.....	17
3.4.1	Åldersfördelning.....	18
3.4.2	Könsfördelning.....	19
3.4.3	Utfall vid avslut.....	20
3.4.4	Avslutsorsaker.....	20
3.4.5	Övergång till arbete eller studier efter ålder.....	21
3.4.6	Utfall i relation till deltagarnas väg in i projektet.....	21
3.4.7	Insattid.....	22
3.4.8	Utfall uppdelat efter kön.....	23
3.4.9	Offentlig försörjning.....	23
3.4.10	Information om horisontella principer till deltagare.....	23
3.4.11	Deltagarnas upplevelser av projektets stöd (NNS-indikatorer).....	24
3.5	Strukturövergripande resultat – organisatoriska förutsättningar och samverkansutmaningar.....	24
4	Övergripande analys och slutsatser	26
4.1	Projektets dubbla fokus – individ och struktur.....	26
4.2	Individnära resultat och erfarenheter.....	26
4.3	Koordinatorn som gränsgångare.....	26
4.4	Lärdomar för fortsatt utveckling.....	27
	Utifrån projektets erfarenheter framträder tre särskilt viktiga utvecklingsområden:.....	27
4.4.1	Samordnande funktioner.....	27
4.4.2	Samordning vid kritiska övergångar.....	27
4.4.3	Långsiktiga samverkansstrukturer och tillgängliga stödvägar.....	27

1 Projektidé och mål

1.1 Projekt Gränsgångare- övergripande ram

Projektet Gränsgångare har genomförts gemensamt av tre samordningsförbund – Finsam Göteborg, Samordningsförbundet Väst och Samordningsförbundet Älv & Kust (projektägare) – med finansiering från Europeiska socialfonden (ESF) under perioden 2023–2025. Inom ramen för projektet har varje samordningsförbund drivit ett eget delprojekt, utformat utifrån respektive förbunds lokala förutsättningar och behov.

Projektet har syftat till att synliggöra vilka faktorer som är avgörande för att personer som befinner sig långt från arbetsmarknaden ska kunna ta steget mot arbete. En central del har varit att identifiera vilka faktorer som faktiskt ökar möjligheterna till arbete och vilka resurser som krävs för att stödja denna grupp. Särskilt fokus har också legat på att förstå gränsgångarens roll och vilka förutsättningar som krävs för att denna funktion ska kunna göra skillnad.

Begreppet gränsgångare används här som ett samlingsbegrepp för professioner som verkar i gränslandet mellan olika organisationer och ansvarsområden. Projektets följeforskare Heiti Ernits beskriver gränsgångare i den offentliga sektorn som informella eller formella roller som arbetar skickligt i eller över de gränser som skiljer organisationer, verksamheter eller grupper åt¹. Ernits framhåller att gränsgångarrollen har blivit allt viktigare i offentlig sektor, dels på grund av verksamheters tilltagande komplexitet, specialisering och uppdelning av ansvar, dels på grund av att samverkan allt oftare lyfts fram som ett verkningsfullt sätt att åstadkomma kollektiv handling.

1.2 Delprojekt Gränsgångare Göteborg –inom Finsam Göteborg

Delprojektet Gränsgångare Göteborg har genomförts inom Samordningsförbundet Finsam Göteborg, som är Göteborgs lokala samordningsförbund. Inom ramen för förbundet samverkar Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen och Göteborgs Stad i enlighet med lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (2003:1210).

Finsam Göteborgs övergripande uppdrag är att stärka invånarnas möjligheter till självförsörjning genom samordnade och behovsanpassade rehabiliteringsinsatser. En central utgångspunkt är att motverka att individer med nedsatt funktions- eller arbetsförmåga hamnar mellan olika myndigheters ansvarsområden.

Inom Finsam Göteborg har arbetet med målgruppen unga vuxna utvecklats utifrån förbundets riktlinje för åldersgruppen 16–29 år². Riktlinjen utgår från att målgruppen är heterogen och att individer kan ha olika typer av hinder i relation till arbete och studier. En central utgångspunkt är därför ett brett intag till insatserna, där målgruppen definieras utifrån behov av samordnad arbetslivsinriktad rehabilitering, det vill säga stöd från minst två av förbundets parter. Verksamheten riktar sig bland annat till arbetslösa unga vuxna med psykisk ohälsa, inklusive personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

¹ Se www.finsamgoteborg.se: Forskning och utveckling: Avslutade ESF-projekt: forskningsresultat, ESF-projekt Gränsgångare

² Se www.finsamgoteborg.se: Styrning och ledning: Rapporter och publikationer, Riktlinjer

1.3 Bakgrund: unga vuxna i övergångar mellan samhällssystem

Unga vuxna som varken arbetar eller studerar (UVAS) definieras som personer i åldern 16–29 år som under ett helt kalenderår varken haft inkomster över ett basbelopp, studerat med studiemedel eller varit registrerade i utbildning i någon större omfattning. Begreppet används för att synliggöra unga som står så långt från arbetsmarknaden att de inte nödvändigtvis är aktivt arbetsökande eller inskrivna hos Arbetsförmedlingen.

I Sverige delas ansvaret för rehabilitering och stöd mellan flera aktörer. Försäkringskassan ansvarar för samordning av rehabilitering för personer med nedsatt arbetsförmåga till följd av sjukdom eller funktionsnedsättning, inklusive aktivitetsersättning för unga i åldern 19–29 år. Arbetsförmedlingen ansvarar för arbetslivsinriktad rehabilitering och insatser som syftar till etablering på arbetsmarknaden. Hälso- och sjukvården ansvarar för medicinsk vård och rehabilitering, medan socialtjänsten ansvarar för kommunala stödinsatser såsom försörjningsstöd, boende och social rehabilitering.

Den uppdelade ansvarsfördelningen innebär att unga med sammansatta behov ofta behöver stöd från flera aktörer samtidigt. I övergångar mellan skola, arbetsmarknad, vård och sociala trygghetssystem uppstår därför risker för bristande samordning, vilket kan leda till att unga hamnar i organisatoriska mellanrum mellan myndigheter.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)³ lyfter återkommande problem kopplade till glapp i övergångar mellan olika skolformer samt mellan myndigheter. Särskilt utsatt är gruppen unga som vid cirka 20 års ålder varken arbetar eller studerar och som inte heller har fullföljt gymnasieskolan.

1.4 Problemformulering och projektets inriktning

Delprojektet Gränsgångare Göteborg inleddes i januari 2023 och bygger vidare på arbetet inom Finsams insats Unga Vuxna. Inom Finsam Göteborg finns sedan tidigare etablerade insatser för unga vuxna med psykisk ohälsa och sammansatt problematik, utvecklade genom tidigare projekt och verksamheter, däribland det ESF-finansierade projektet Respondere och delprojektet Från Skola till Arbetsliv⁴.

Erfarenheter från tidigare arbete har visat att vissa grupper av unga vuxna inte nås av befintliga insatser i den utsträckning som motsvarar de behov som identifieras. I dialog inom beredningsgruppen lyftes därför frågan om vilka målgrupper ett eventuellt utvecklingsarbete borde prioritera. Efter överväganden kring olika alternativ landade samverkansparterna i att särskilt rikta fokus mot vissa grupper av unga vuxna som varken arbetar eller studerar.

Mot denna bakgrund beslutade Finsam Göteborgs styrelse att projektet skulle riktas till unga vuxna i åldern 16–29 år med utmaningar utöver arbetslöshet. Följande målgrupper prioriterades:

- unga med psykisk ohälsa
- personer med funktionsnedsättning
- hemmasittare

³ Se MUCF:s rapport Nationell stödfunktion för unga som varken arbetar eller studerar (2022)

⁴ Se www.finsamgoteborg.se: Avslutade ESF-projekt: Respondere slutrapport (2022), där Från skola till arbetsliv var ett delprojekt

- utrikes födda kvinnor
- unga män med risk för kriminalitet
- personer i gråzonen för daglig verksamhet

Gemensamt för projektets målgrupper är en ekonomiskt utsatt livssituation och en förhöjd risk för långvarigt utanförskap. Projektets problemformulering tar därför sin utgångspunkt i behovet av att utveckla samordnade, flexibla och individnära arbetsätt för unga vuxna som befinner sig mellan etablerade system.

I detta sammanhang utgör gränsgångarrollen en central funktion för att överbrygga organisatoriska och strukturella hinder och bidra till mer sammanhållna stödprocesser.

1.5 Delprojektets mål

Delprojektet Gränsgångare Göteborg har, i likhet med övriga delprojekt inom det övergripande ESF-projektet, arbetat mot gemensamt fastställda mål. Målen omfattar både deltagarnas etablering i arbete eller studier och deras delaktighet i processen.

Delprojektets mål innefattar dels individinriktade resultatmål för deltagarna, dels mer övergripande mål kopplade till utveckling av arbetsätt, samverkan och strukturer kring unga som varken arbetar eller studerar (UVAS).

De mål som redovisas nedan avser resultat på individnivå för deltagare i delprojektet:

- 25% av deltagande kvinnor och män har vid avslut börjat arbeta eller studera.
- 50% av deltagande kvinnor och män har vid avslut närmast sig arbetsmarknaden.
- 25% av deltagande kvinnor och män avslutas av andra orsaker exempelvis medicinsk rehabilitering, sjukdom mm.
- 100% av deltagarna har fått kunskap om jämställdhet, tillgänglighet och icke-diskriminering (diskrimineringsgrunderna, jämställdhetsmålen och tillgänglighetsperspektiven), de tre horisontella perspektiv som samtliga ESF-projekt behöver beakta⁵.
- 75% av alla deltagare upplever att de har fått ett stöd som är till stor nytta för dem.
- 75% av alla deltagare upplever att personalen har tagit tillvara deras erfarenheter, kunskaper och synpunkter.
- 75% av alla deltagare upplever att de fått vara med och bestämma om vilket stöd de har fått.

Utöver de individinriktade målen har projektet även haft ambitionen att bidra till ökad kunskap om hur arbetet med unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) är organiserat i Göteborgs Stad. Detta strukturövergripande mål har syftat till att identifiera utvecklingsbehov i befintliga samverkansformer och, där så varit möjligt, formulera idéer och förslag till mer sammanhållna arbetsätt.

---

⁵ Se www.esf.se: Söka stöd: Horisontella principerna

2 Metod

Projektet⁶ har arbetat på två parallella nivåer: individriktat arbete med deltagare och strukturövergripande arbete med fokus på samverkan och systemfrågor. Detta avsnitt beskriver de metoder och arbets sätt som har använts inom båda dessa områden.

Metodvalen tar sin utgångspunkt i projektets problemformulering kring unga vuxna som varken arbetar eller studerar (UVAS) och som befinner sig i övergångar mellan olika samhällssystem, samt i projektets dubbla målsättning att både stödja individers etablering mot arbete eller studier och bidra till utveckling av mer sammanhållna arbets sätt.

Det individriktade arbetet har utgått från etablerade och evidensbaserade metoder som har anpassats efter deltagarnas behov, med BIP-modellen som övergripande referensram. Centralt har också varit ett uppsökande arbets sätt för att nå unga som befinner sig i organisatoriska mellanrum mellan olika system.

Det strukturövergripande arbetet har syftat till att samla in och analysera kunskap om de förutsättningar som påverkar unga vuxnas möjligheter till inkludering och självständighet. Genom att kombinera flera kunskapskällor och metoder har projektet tagit fram ett underlag för att identifiera utvecklingsbehov i befintliga samverkansformer.

2.1 Metod och arbets sätt i det individriktade arbetet

Finsam Göteborg arbetar utifrån ett rättighetsbaserat förhållningssätt, där mänskliga rättigheter omsätts i praktisk handling i verksamhetens planering, genomförande och uppföljning⁷. Detta arbets sätt har även tillämpats i genomförandet av projektet. Arbetet har därmed utgått från de horisontella principerna jämställdhet, tillgänglighet, icke-diskriminering och hållbar utveckling. Principerna har integrerats i såväl planering som i det operativa arbetet, i mötet med deltagare samt i uppföljning och analys.

En central metod i projektet har varit det uppsökande arbete som projektets koordinatörer har bedrivit för att nå unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) och som befinner sig i organisatoriska mellanrum, det vill säga individer som inte har pågående kontakt med skola, arbete, vård eller myndigheter. Det uppsökande arbetet har därmed fungerat både som en metod för rekrytering av deltagare och som ett individnära arbets sätt anpassat till målgruppens livssituation.

Detta arbets sätt kan förstås i relation till projektets fokus på gränsgångarrollen, där koordinatörerna har verkat i gränlandet mellan olika organisationer och ansvarsområden för att möjliggöra kontakt och samordning kring individer som riskerar att falla mellan systemen. Rollen och arbets sättet har utvecklats med utgångspunkt i erfarenheter från det tidigare ESF-projektet Från Skola till Arbetsliv⁸ som har genomförts av Finsam Göteborg.

Rekryteringen av deltagare har huvudsakligen skett genom direkta kontakter, såsom studiebesök i verksamheter, samverkan med yrkesverksamma samt genom

⁶ I detta och efterföljande avsnitt benämns delprojektet Gränsgångare Göteborg som "projektet" för att underlätta läsningen. När det övergripande ESF-projektet Gränsgångare avses anges detta uttryckligen.

⁷ Se www.finsamgoteborg.se: Forskning och Utveckling, Rättighetsbaserat arbets sätt.

⁸ Se www.finsamgoteborg.se: Avslutade ESF-projekt: Respondera slutrapport (2022), där Från skola till arbetsliv var ett delprojekt.

etablerade relationer med skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård. I mindre utsträckning har redan etablerade kanaler inom Finsams insats Unga Vuxna använts, där förbundets parter i högre grad själva identifierar och hänvisar deltagare. Över tid har dock en ökande andel unga själva tagit initiativ till kontakt genom egen intresseanmälan till insatsen Unga Vuxna. Projektets närvaro på nya arenor har varit ett medvetet val och i linje med ambitionen att nå "nya" unga, det vill säga individer som normalt inte söker sig till befintliga stödinsatser.

Då projektets olika målgrupper inte är tydligt avgränsade gentemot varandra konstaterades att avgränsningarna i flera fall var svåra att tillämpa i praktiken (se avsnitt 1.4 Problemformulering). Flera av de kategorier som beskrivs i problemformuleringen överlappar delvis, exempelvis när det gäller unga som står långt från utbildning eller arbete och samtidigt kan ha erfarenheter av psykisk ohälsa, social utsatthet eller andra etableringshinder. Mot denna bakgrund valde projektet att arbeta med ett flexibelt och individnära arbetssätt, snarare än att strikt utgå från fasta målgruppskategoriseringar. Utgångspunkten blev i stället att möta individer utifrån deras samlade behov och förutsättningar.

2.1.1 BIP-modellen som övergripande referensram

Projektet har som övergripande referensram utgått från den danska BIP-modellen (Beskæftigelses Indikator Projektet)⁹, som erbjuder en struktur för att följa individers utveckling över tid. Modellen har legat till grund för framtagandet av projektets material, och deltagarnas utveckling har följts upp genom återkommande progressionsmätningar kopplade till modellens indikatorer.

Inom ramen för BIP-modellens arbetssätt tillhandahålls jobb- och studiefokuserade, hälsorelaterade, kompetenshöjande och sociala insatser parallellt, anpassade efter individens behov. Samtidigt är det nätverk som omger deltagaren, exempelvis myndigheter, vård och närstående, av stor betydelse för att skapa de stegförflyttningar som projektet eftersträvar.

Genom att strukturerat följa indikatorer kopplade till hälsa, sysselsättning och sociala relationer, i kombination med individens egen upplevelse, synliggörs förändringar över tid och en gemensam riktning i arbetet möjliggörs. Syftet med detta arbetssätt är att bidra till att på ett mer effektivt och hållbart sätt stödja deltagaren i att nå eller närma sig arbete eller studier.

Den forskning som ligger till grund för BIP-modellen flyttar fokus från individens brister till organisationens arbetssätt, handledarens roll och insatsernas utformning. Därigenom blir modellen inte enbart ett uppföljningsverktyg, utan även ett stöd för lärande och verksamhetsutveckling. Det som särskiljer BIP-modellen är dess förmåga att skapa ett gemensamt språk och ett gemensamt synsätt inom arbetslivsriktad rehabilitering, vilket kan bidra till stärkt samordning mellan berörda aktörer och i förlängningen ett mer sammanhållet stöd för individen.

2.1.2 Kompletterande metoder i det individriktade arbetet

I projektet har flera etablerade och evidensbaserade metoder använts i det individriktade arbetet. Dessa omfattar Motiverande samtal (MI), Supported Employment (SE), Supported Education (SEd) samt Individual Placement and Support (IPS). Metoderna har tillämpats utifrån varje deltagares individuella förutsättningar och behov, med ambitionen att kombinera flexibilitet med struktur och metodtrohet.

---

⁹ Se finsamgoteborg.se: Forskning och utveckling, BIP: Forskning som visar vägen framåt

För att möta målgruppens heterogena behov har projektet även tillämpat den användarcentrerade metoden tjänstedesign. Detta har inneburit att insatsernas utformning har baserats på samlade insikter från deltagare, projektmedarbetare och samverkande utförare. Arbetssättet har bidragit till ett starkt deltagarfokus och en hög grad av anpassningsbarhet som tar hänsyn till den unges behov och sammanhang.

2.1.3 Individuell planering och uppföljning

Utöver progressionsmätningarna enligt BIP-modellen har varje deltagare haft en individuell planering, framtagen i samverkan mellan deltagare och projektmedarbetare. Planeringen har strukturerats med stöd av en gemensam checklista.

Projektets uppföljning har därmed skett på flera nivåer. Som en del av projektets uppföljning på individnivå har Nationella närverket för samordningsförbund (NNS) nationella indikatorsenkäter¹⁰ använts i samband med avslut av deltagande. Samtliga deltagare har vid avslut erbjudits möjlighet att besvara enkäten. Enkäterna möjliggör för samordningsförbund att följa kvaliteten i finansierade insatser samt den egna verksamhetsutvecklingen över tid, med fokus på brukarinflytande och deltagarperspektiv.

Under hösten 2024 genomfördes även en kategorisering av totalt 148 deltagare utifrån projektets prioriterade målgrupper, vilka omfattade unga vuxna i åldern 16–29 år med sammansatta behov utöver arbetslöshet, såsom psykisk ohälsa, funktionsnedsättning, långvarigt utanförskap i form av hemmasittande, utrikes födda kvinnor, unga män med risk för kriminalitet samt personer i gråzonen för daglig verksamhet. Syftet var att analysera i vilken utsträckning projektet har nått de prioriterade målgrupperna.

2.2 Metod och arbetssätt i det strukturövergripande arbetet

Det strukturövergripande arbetet i projektet har syftat till att samla in, analysera och sammanställa kunskap om de strukturella förutsättningar som påverkar unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) möjligheter till inkludering och självständighet. Arbetet har haft sin utgångspunkt i projektets strukturövergripande mål att utforska hur stödet till unga vuxna är organiserat och att identifiera möjliga utvecklingsområden för stärkt samverkan.

Arbetet har genomförts genom flera kompletterande metoder och kunskapskällor, vilka sammantaget har utgjort ett underlag för analys och utvecklingsförslag. Bilden nedan visar en översiktlig processkarta för projektets strukturella arbete:

---

¹⁰ Se nns.samordning.org: Uppdrag, NNS Nationella indikatorer.

Figur 1. Processkarta med övergripande beskrivning av det strukturövergripande arbetet

Information har inhämtats genom uppsökande arbete, där projektet har fört dialog med flera av stadens verksamheter som arbetar med unga vuxna. Exempel är arbetet kopplat till det kommunala aktivitetsansvaret (KAA), Lots för barn och vuxna med funktionsnedsättning samt samordnande kurator och specialpedagog från den centrala elevhälsan.

Parallellt har intern kunskap tillvaratagits genom dialoger inom projektet, vilket har omfattat erfarenhetsutbyte mellan projektets medarbetare samt sammanställning av strukturerad dokumentation från samtliga team som arbetar med insatsen Unga Vuxna i Finsam Göteborg. Syftet har varit att tillvarata kunskap och erfarenheter från det operativa arbetet.

Projektet har även sammanställt och analyserat inkomna Lex Heller-rapporter som relaterar till arbetet med unga vuxna. Finsam Göteborg använder Lex Heller för att systematiskt samla in och hantera information om brister i samverkan mellan parterna (Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommun, region) i syfte att förbättra stödet till individer i arbetsinriktad rehabilitering. Arbetet med Lex Heller möjliggör även identifiering av strukturella problem och gemensamma lösningar, vilket bidrar till bättre fungerande stödinsatser.

En workshop genomfördes tillsammans med projektets följeforskare Heiti Ernits. Syftet var att bidra med reflektioner och erfarenheter från projektets medarbetare till den pågående forskningen.

Projektet har genomfört en målgruppsanalys baserad på en genomgång av samtliga inskrivna deltagare, med syfte att identifiera återkommande mönster, behov och kategorier. Arbetet har kompletterats med en litteratur- och omvärldsanalys som omfattat relevant forskning, rapporter, artiklar, böcker och statistik.

Slutligen har intervjuer genomförts med representanter från styrgruppen för insatsen Unga Vuxna i Finsam Göteborg. Styrgruppen består av representanter utsedda av förbundets fyra parter, där majoriteten utgörs av chefer, men där även andra funktioner ingår. Totalt har sex intervjuer genomförts. Intervjuerna har i huvudsak skett med personer i styrgruppen, men i några fall även med andra personer som har föreslagits av styrgruppsrepresentanter som komplement. Intervjuerna har bidragit med fördjupade perspektiv på samverkansfrågor samt ett övergripande systemperspektiv.

Genom att kombinera dessa olika kunskapskällor har projektet skapat ett samlat underlag för att analysera och förstå de strukturella faktorer som påverkar unga vuxnas möjligheter till inkludering och självständighet samt för att identifiera lärdomar och utvecklingsområden i linje med projektets strukturövergripande ambitioner.

3 Projektresultat

Detta kapitel redovisar projektets resultat, vilka grundar sig dels i det individinriktade arbetet med unga vuxna som varken arbetar eller studerar (UVAS), dels i det strukturövergripande arbetet med fokus på samverkan, organisering och systemförutsättningar. Underlaget består av sammanställd statistik, deltagarenkäter samt erfarenheter från projektets genomförande och samverkan med berörda aktörer.

Inom projektet har statistik rapporterats i två parallella system: dels till Europeiska socialfonden (ESF) via Statistiska centralbyrån (SCB), dels i projektgemensamma uppföljningsfiler. Den statistik som presenteras i detta kapitel baseras huvudsakligen på dessa sammanställningar. Kapitlet redovisar även resultat från deltagarenkäter baserade på Nationella nätverket för samordningsförbunds (NNS) nationella indikatorsenkäter.

Redovisningen tar sin utgångspunkt i projektets dubbla målsättning: att stödja unga vuxnas progression mot arbete eller studier och att samtidigt bidra med ökad kunskap om hur stödet till målgruppen är organiserat samt vilka strukturella faktorer som påverkar möjligheterna till ett sammanhållet och långsiktigt stöd.

Resultaten redovisas först ur ett övergripande perspektiv avseende deltagande, målgrupp och utfall. Därefter följer en fördjupad redovisning av resultat från det individinriktade arbetet, där projektets arbetssätt, deltagarnas behov och identifierade stegförflyttningar beskrivs. Avslutningsvis redovisas resultat från det strukturövergripande arbetet, med fokus på återkommande mönster, samverkansfrågor och organisatoriska förutsättningar som påverkar stödet till målgruppen.

3.1 Projektets arbetssätt och deltagarnas vägar in

Projektets deltagare har utgjorts av unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) och som i många fall befunnit sig i utanförskap eller organisatoriska mellanrum mellan befintliga stödstrukturer. En central del av projektets genomförande har därför varit att skapa tillgängliga och flexibla ingångar till stöd för unga som annars har svårt att etablera kontakt med samhällets ordinarie insatser.

Projektets arbetssätt har präglats av öppen ingång och låga trösklar, i linje med Finsam Göteborgs ordinarie insats Unga Vuxna. Resursförstärkningen genom särskilda koordinatörer har dock möjliggjort att arbetssättet kunnat bedrivas mer systematiskt och med större flexibilitet. Kontaktuppgifter till koordinatörerna har t.ex. varit tillgängliga via Finsam Göteborgs webbplats, och intresseanmälan har kunnat göras via flera olika kontaktvägar.

Den höga tillgängligheten och ett individanpassat bemötande har skapat förutsättningar att möta unga utifrån deras olika livssituationer. Arbetssättet har fått positiv återkoppling, särskilt från vårdnadshavare och samverkande aktörer, och har bidragit till återkommande kontakter från exempelvis socialtjänst, det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) samt hälso- och sjukvården. Detta har bidragit till att projektet nått unga som tidigare inte haft kontakt med befintliga stödinsatser.

Som en del av arbetet med att skapa tillgängliga ingångar genomförde projektet även informationsmöten med unga som visat intresse för projektet eller rekommenderats av samverkande aktörer. Under våren 2023 genomfördes över 30 sådana möten. En stor andel av de unga som deltog skrevs dock inte in i projektet.

De vanligaste skälen var omfattande hälsoproblematik, långvarigt hemmasittande, planerad utbildningsstart eller att individen var folkbokförd i annan kommun. Informationsmötena fungerade samtidigt som en möjlighet att vägleda vidare till andra relevanta kontakter och stödinsatser. Parallellt deltog projektets koordinators i elevhälsoteam och genomförde riktade skolbesök, vilket bidrog till att fler unga uppmärksammades och kallades till vidare kontakt.

Vägen in i projektet har huvudsakligen skett genom två ingångar: egen kontakt från den unge eller hänvisning från samverkande aktörer såsom skola, socialtjänst, kommunala verksamheter samt hälso- och sjukvård. Oavsett ingång har deltagandet föregåtts av ett informationssamtal med en av projektets koordinators.

Informationssamtalet har haft som syfte att lyssna in den unges situation, ge information om projektet samt i dialog utforska behov och förutsättningar. Samtalet har även fungerat som ett tillfälle att tydliggöra projektets frivilliga karaktär och den unges egen roll i processen. Deltagande har alltid byggt på den unges samtycke och motivation. För en målgrupp som ofta har erfarenhet av avbrutna eller fragmenterade insatser har detta första möte haft betydelse för att skapa delaktighet och tillit.

3.2 Deltagarnas behov och övergripande målgruppsbild

Projektets deltagare har utgjorts av en heterogen grupp unga vuxna med sammansatta och ofta långvariga stödbehov. Arbetslöshet har i många fall samspelat med psykisk ohälsa, funktionsnedsättning, långvarigt utanförskap eller bristande tillit till samhällets stödstrukturer. Många deltagare har haft tidigare erfarenheter av avbrutna insatser eller svårigheter att få tillgång till samordnat stöd från olika aktörer.

Projektet har i olika utsträckning nått de prioriterade målgrupperna, däribland unga med psykisk ohälsa, personer med funktionsnedsättning, unga med långvarigt utanförskap, unga män med risk för kriminalitet samt utrikes födda kvinnor. Samtidigt har många deltagare haft behov som sträckt sig över flera målgruppsdefinitioner och därför inte entydigt kunnat placeras i en enskild kategori. Detta bekräftar den komplexitet som beskrivits i projektets problemformulering och motiverar behovet av ett flexibelt och individnära arbetssätt.

Under projektets genomförande har behovsbilden fördjupats genom löpande analyser inom projektgruppen. Ett särskilt nedslag gjordes under 2024, då projektets medarbetare sammanfattade sina erfarenheter av de deltagare som vid tidpunkten var inskrivna i projektet. Sammanställningen omfattade knappt 150 deltagare och baserades på intern dokumentation samt professionella bedömningar från det individnära arbetet. Syftet var att identifiera återkommande behovsmönster i deltagargruppen, snarare än att ta fram en exakt statistisk fördelning.

Analysen visade att behoven i hög grad var sammansatta och överlappande. Psykisk ohälsa förekom i olika former hos samtliga deltagare och samspelade ofta med funktionsnedsättning, långvarigt utanförskap eller bristande kontinuitet i kontakter med vård och stödinstitutioner. För många innebar detta ett behov av samordning mellan flera aktörer, både över tid och över organisatoriska gränser.

Flera deltagare hade tidigare sökt hjälp för psykisk ohälsa men nekats insatser, ofta med hänvisning till att de inte bedömts vara i behov av specialistvård. Kontakterna hade då ofta begränsats till kortare samtalsinsatser inom primärvården och

läkemedelsbehandling, och många deltagare beskriver att dessa kontakter har förvärrat deras mående.

Behovsbilden har varit bred och föränderlig över tid. För vissa deltagare har fokus legat på att skapa struktur i vardagen, stärka psykisk hälsa eller bygga tillit till professionella kontakter. För andra har behoven varit mer direkt kopplade till studier, arbete eller arbetslivsriktad rehabilitering. Ofta har dessa behov funnits parallellt och förändrats över tid, vilket ställt krav på ett arbetssätt som kunnat anpassas efter individens utveckling.

Mot denna bakgrund har projektet tillämpat ett mer tillåtande förhållningssätt, än vad som ofta förekommer inom arbetslivsriktad rehabilitering, gentemot deltagare med samtidig missbruksproblematik. Målet har varit att skapa en ingång där individer kunnat etablera kontakt med beroendevård samtidigt som de fått stöd och samordning från projektet. Arbetssättet har tagits emot positivt av professionella inom missbruksvården, som lyft att tillgången till stöd för denna grupp ofta begränsas av höga trösklar och krav på drogfrihet.

Sammantaget visar deltagarsammansättningen att projektet nått unga vuxna med komplexa stödbehov, där resultat inte enbart kan förstås i termer av övergång till arbete eller studier, utan även genom stegvisa förflyttningar mot ökad stabilitet, delaktighet och förmåga att ta emot fortsatt stöd. I följande avsnitt redovisas projektets erfarenheter från arbetet med de prioriterade delgrupperna, inte som åtskilda eller homogena kategorier utan som analytiska fördjupningar som tillsammans belyser hur dessa behov tar sig uttryck i praktiken.

3.2.1 Unga vuxna med långvarigt hemmasittande och problematisk skolfrånvaro

Projektet har mött unga vuxna med olika grad av hemmasittande, från sporadisk närvaro i skola eller annan aktivitet till långvarig isolering i hemmet efter avslutad grund- eller gymnasieskola. Gemensamt för många har varit att de befunnit sig i ett organisatoriskt mellanrum mellan skolans ansvar och andra samhällsinsatser, ofta utan etablerad kontakt med arbetsmarknads- eller vårdrelaterade stödstrukturer. Kontakt med projektet har i många fall etablerats via det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) eller genom gymnasieskolor.

Projektets erfarenheter visar att problematisk skolfrånvaro inte enbart kan förklaras av bristande stöd i hemmet. Även unga med engagerade vårdnadshavare har haft svårt att bryta isoleringen. För denna grupp har vägen vidare sällan kunnat inledas med krav på studier eller arbete. I stället har arbetet ofta fokuserat på att skapa grundläggande struktur i vardagen genom hälsofrämjande eller sociala aktiviteter, exempelvis fysisk aktivitet eller kreativa inslag. När en viss stabilitet etablerats har övergångar till praktik eller arbetsträning i många fall fungerat väl. Samtidigt har många haft svårt att självständigt omsätta motivation i konkret handling, bland annat på grund av bristande kunskap om möjliga vägar vidare och att förutsättningar att omsätta vilja till handling saknats.

För unga med långvarigt hemmasittande i kombination med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och tidig skolfrånvaro har stödet ofta behövt omfatta både nätverksbyggande och koordinering av vårdkontakter. Ett särskilt hinder har varit att hitta praktikplatser eller verksamheter som kan ta emot deltagare under 18 år.

Ett viktigt steg framåt har varit det fördjupade samarbetet med KAA. Genom denna samverkan har KAA kunnat initiera den första kontakten med individer som inte lämnar hemmet, varefter projektets koordinatörer kunnat kopplas på. Denna samverkan har visat sig fungera väl, samtidigt som erfarenheterna från projektet pekar på ett fortsatt behov av förstärkta resurser riktade till målgruppen.

Många insatser inom välfärdssystemet förutsätter att individen själv kan ta del av information, boka tider och närvara vid möten. För den målgrupp som projektet arbetat med har detta ofta varit svårt utan stöd. Erfarenheterna från projektet visar att kommunens insats boendestöd¹¹ fyller en viktig funktion för många deltagare, genom att erbjuda praktiskt och kontinuerligt stöd i vardagen och därigenom skapa bättre förutsättningar att ta del av samhällets insatser. Projektet har bidragit med erfarenheter till utvecklingen av Mimi folkhögskolas distansforum Tillsammans, där unga vuxna med hemmasittarproblematik gemensamt kan närma sig sociala sammanhang i sin egen takt.

Projektets samlade erfarenheter visar på behov av en tydligare och mer sammanhållen struktur för unga med långvarigt hemmasittande, där insatser i högre grad anpassas efter individens faktiska förutsättningar och involverar fler samverkansaktörer.

3.2.2 Personer med funktionsnedsättning

En stor andel av projektets deltagare har haft neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), såsom ADHD eller autism. Bland deltagare utan utredd diagnos har det ofta funnits andra parallella svårigheter, exempelvis depression, beroendeproblematik eller social problematik. I flera fall har misstanke om NPF funnits utan att individen fått stöd i att initiera eller fullfölja en utredning, då andra problemområden ofta tagit fokus och fördröjt möjligheten till diagnos och anpassade insatser.

Projektets interna sammanställningar, baserade på medarbetarnas bedömningar, visar att en majoritet av deltagarna haft en utredd diagnos. Vanligast förekommande har varit ADHD/ADD och autism, ångest och depression. Även diagnoser såsom intellektuell funktionsnedsättning, PTSD och bipolär sjukdom har förekommit. Sammantaget lever samtliga deltagare med någon form av psykisk ohälsa, vilket i olika grad påverkar deras förmåga att självständigt ta nästa steg i livet. Vidare bedömde projektets medarbetare att över 50 procent av deltagarna antingen har eller har haft suicidtankar.

Projektets erfarenheter visar att befintliga arbetsmarknads- och rehabiliteringsinsatser ofta inte är tillräckligt anpassade för denna målgrupp. Gruppbaseade upplägg eller arbetsträning med tidiga krav på prestation har i flera fall lett till avbrott eller ytterligare misslyckanden. Inom projektet har därför ett arbetssätt med gradvis upptrappning och individuellt anpassade krav varit centralt.

För många deltagare har folkhögskola framstått som ett mer ändamålsenligt alternativ än traditionell gymnasieskola, genom mindre grupper, närvaro på plats och större flexibilitet. Detta har i flera fall inneburit en ny möjlighet för deltagare som tidigare inte fullföljt gymnasiestudier. Samtidigt har en avslutad gymnasieutbildning varit relativt ovanlig i deltagargruppen, och de som lyckats fullfölja gymnasiet har ofta haft ett betydande stöd från vårdnadshavare. För flera har projektets insats därför handlat om att skapa förutsättningar för återgång till studier i mer anpassade former, exempelvis genom folkhögskola eller individuellt utformade upplägg, med målet att på sikt uppnå gymnasiebehörighet.

Många deltagare har haft svårigheter kopplade till koncentration, minne, planering och struktur i vardagen. Det ställer krav på att skola, praktik och sysselsättning ska vara meningsfulla, stimulerande och flexibla. I projektet har deltagarna därför fått stöd att matchas till anpassade sammanhang, antingen genom anpassade

---

¹¹ Boendestöd i Göteborgs Stad är en tjänst som hjälper personer med funktionsnedsättning att klara av vardagen och delta i samhällslivet.

utbildningar eller arbeten, eller genom att i vissa fall ansöka om aktivitetsersättning för att få tid och utrymme att återhämta sig och hitta långsiktiga lösningar.

3.2.3 Unga utrikes födda kvinnor

Unga utrikes födda kvinnor har varit underrepresenterade i projektet, trots att samverkande aktörer identifierat omfattande behov i målgruppen. Viss kontakt har etablerats genom uppsökande arbete i stadsområdena Nordost och Hisingen. De kvinnor som kommit i kontakt med projektet har ofta haft komplexa ärenden kopplade till uppehållstillstånd, rätt till vård och bristande tillit till myndigheter.

Samverkan med aktörer som KAA och Skyddsvärnet visar på svårigheter att nå målgruppen, bland annat på grund av språkbarriärer, kvinnornas ansvar i hemmet och otrygga livssituationer. De deltagare som tagit del av projektet har bedömts ha behov av andra insatser än de som kunnat erbjudas inom projektets ram.

Projektets erfarenheter av svårigheter att nå utrikes födda kvinnor ligger i linje med slutsatserna i Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) rapport Unga utrikes födda kvinnors etablering i arbetslivet (2021)¹². MUCF konstaterar att unga utrikes födda kvinnor har en svagare position på den svenska arbetsmarknaden jämfört med andra unga, och att hindren för etablering är mångfacetterade. Rapporten lyfter bland annat fram omsorgsansvar, språkbarriärer, diskriminering och i vissa fall hedersrelaterat våld och förtryck som faktorer som begränsar kvinnornas möjligheter. Dessa slutsatser speglar de utmaningar som projektet mött i arbetet med målgruppen och understryker att svårigheterna att nå och stödja utrikes födda kvinnor inte är unika för projektet, utan återspeglar strukturella hinder som kräver långsiktiga och samordnade insatser

3.2.4 Unga män med risk för kriminalitet

Unga män i riskzon för kriminalitet har ofta varit svåra att identifiera i ett tidigt skede, då problematiken i många fall blivit synlig först efter att en relation etablerats. Dessutom kan hotbilder begränsa både rörelsefrihet och möjligheten att delta i arbete eller studier. Fältverksamheter vittnar om att dessa ungdomar ofta uppmärksammas redan i låg ålder, vilket understryker behovet av tidiga och samordnade insatser.

Samverkan med Sociala insatsgrupper (SIG) och fältarbetare har varit avgörande för arbetet med målgruppen, där nära samarbete och snabb handläggning möjliggjort inskrivning även vid låg initial motivation. Arbetssättet har genomgående präglats av ett praktiskt och individnära stöd med fokus på att bygga förtroende och skapa långsiktiga förändringsprocesser.

För vissa deltagare har tidigare kriminalitet medfört betydande praktiska hinder, såsom avsaknad av e-legitimation, BankID eller bankkonto, samt skyddade personuppgifter. Detta har försvårat kontakten med myndigheter som i allt större utsträckning är digitaliserade. Projektets stöd har i dessa fall omfattat praktisk hjälp i myndighetskontakter och dialog med arbetsgivare som varit öppna för individer med belastningsregister.

Att arbeta med unga i eller nära kriminalitet är komplext. Ofta aktualiseras insatser först när kriminaliteten redan är etablerad eller riskbeteenden blivit kända, vilket försvårar möjligheterna till långsiktigt stöd. Därtill tillkommer säkerhetsaspekter för både deltagare och personal. Eftersom målgruppen redan möts av flertalet

---

¹² Se www.mucf.se: Publikationer, Unga utrikes födda kvinnors etablering i arbetslivet

specialiserade aktörer såsom SIG, Gruppvåldsintervention (GVI), Samlad avhopparverksamhet Göteborgs Stad (SAV) och Skola, socialtjänst, polis och fritid i samverkan (SSPF), har projektets roll främst varit att bidra till samordning, lärande och förebyggande arbete, snarare än att ha dessa unga som primär målgrupp.

3.2.5 Personer i gråzonen till daglig verksamhet

Projektet har identifierat en målgrupp som befinner sig i gråzonen mellan daglig verksamhet (DV) enligt LSS och arbetsmarknadsinsatser. Det har rört sig om personer som tillhör personkrets 1 enligt LSS, är över 19 år och saknar arbete eller studier. Många har haft svårigheter att ta del av även anpassade arbetsmarknadsinsatser såsom Startsträckan¹³ (insats hos förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning) och har samtidigt haft behov av stöd för att påbörja eller hålla kontakt med vården.

En återkommande utmaning har varit att personer utan beslut om daglig verksamhet, eller som ännu inte uppnått åldersgränsen, hamnat mellan olika system och ansvarsområden. Projektet har erbjudit tillfälliga aktiviteter, arbetsträning och stöd i myndighetskontakter för personer i väntan på beslut om mer långsiktiga insatser hos kommunen.

3.3 Övergång till kvantitativ resultatredovisning

Sammantaget visar redovisningen av projektets prioriterade delmålgrupper att deltagarnas behov varit både sammansatta och varierande, och att resultaten av det individinriktade arbetet inte enbart kan förstås genom övergångar till arbete eller studier. För många har projektets insats i stället handlat om att skapa struktur i vardagen, stärka tillit till samhällsstöd och möjliggöra stegvisa förflyttningar mot ökad stabilitet och delaktighet.

I de följande avsnitten kompletteras denna bild med en kvantitativ redovisning av projektets resultat. Här presenteras statistik över deltagarsammansättning, vägar in i projektet, utfall vid avslut samt deltagarnas upplevelser av stödet.

3.4 Deltagarsammansättning och inflöde till projektet

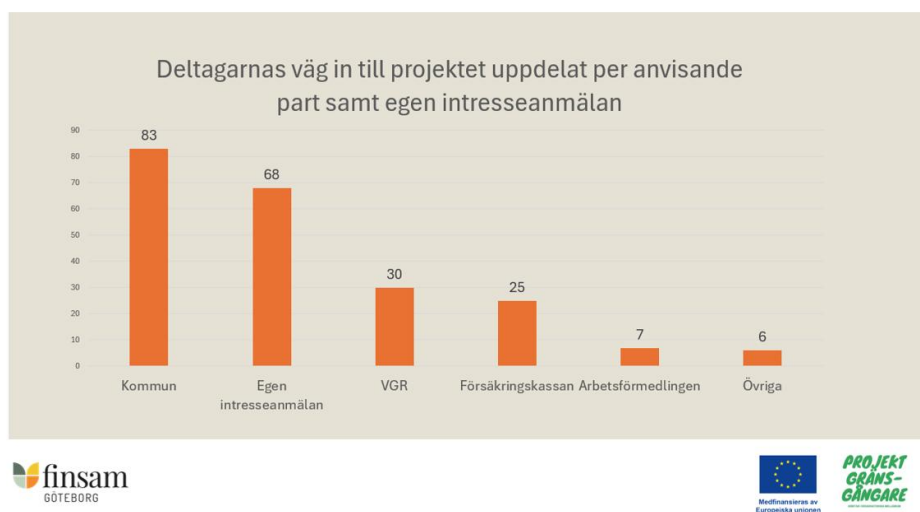
Sedan 2021 har det inom Finsam Göteborgs ordinarie insats Unga Vuxna varit möjligt för individer att själva lämna in en intresseanmälan om stöd. Samma möjlighet har funnits inom projektet, vilket inneburit att unga kunnat ta direkt kontakt utan hänvisning från förbundets samverkande parter. Detta har bidragit till att nå individer som annars inte nödvändigtvis identifierats av eller varit aktuella hos samverkansparterna.

Figuren nedan visar hur projektets totalt 219 deltagare¹⁴ kommit i kontakt med insatsen, uppdelat efter anvisande part samt egen intresseanmälan. Kommunen stod för den största andelen anvisningar med 83 deltagare, vilket motsvarar cirka 38 procent av samtliga deltagare. Den näst vanligaste vägen in i projektet är egen

¹³ Startsträckan är en arbetsförberedande insats för personer som är 18–28 år och har en intellektuell, neuropsykiatrisk och/eller psykisk funktionsnedsättning. Målet med insatsen är att personen ska få ett Göteborgsjobb hos arbetsmarknad och vuxenutbildning, Göteborgs Stad.

¹⁴ I den övergripande ESF-rapporten för hela projekt Gränsgångare anges att delprojektet i Göteborg omfattade 205 deltagare. I föreliggande rapport redovisas resultat för 219 deltagare, vilket beror på viss eftersläpning i rapporteringen av deltagare till den övergripande rapporten.

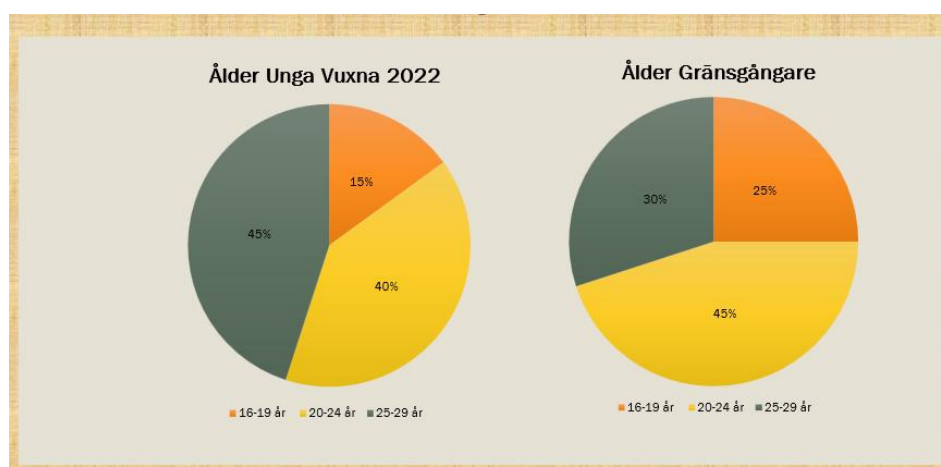
intresseanmälan, som omfattar 68 deltagare eller cirka 31 procent av deltagargruppen. Västra Götalandsregionen har anvisat 30 deltagare (cirka 14 procent) och Försäkringskassan 25 deltagare (cirka 11 procent). Arbetsförmedlingen och övriga aktörer står tillsammans för en mindre andel av inflödet, motsvarande totalt 13 deltagare. Sammantaget visar fördelningen att inflödet till projektet i stor utsträckning skett genom kommunala verksamheter, samtidigt som möjligheten till egen intresseanmälan utgjort en viktig kompletterande ingång till projektet.

Figur 2. Deltagarnas väg in i projektet uppdelat efter anvisande part och egen intresseanmälan

3.4.1 Åldersfördelning

Figuren nedan visar åldersfördelningen bland deltagare i projektet i jämförelse med deltagare i förbundets ordinarie insats Unga Vuxna, uppdelat på åldersgrupperna 16–19 år, 20–24 år och 25–29 år.

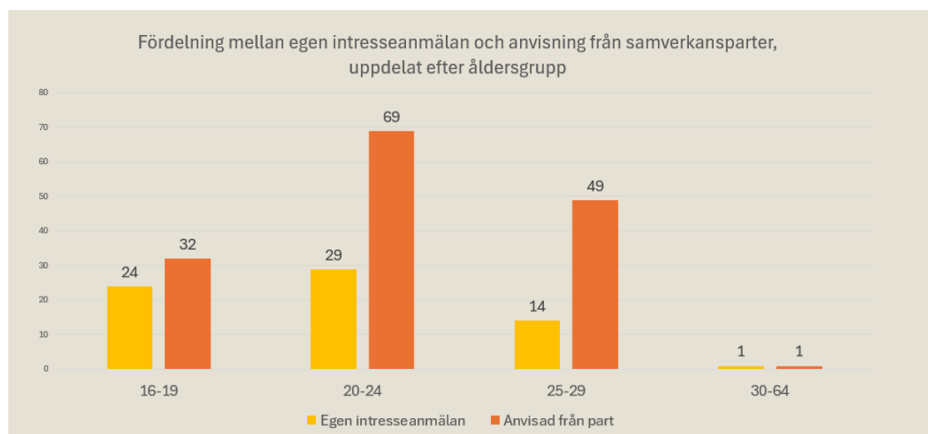
Figur 3. Åldersfördelning bland deltagare i Grängångare Göteborg jämfört med insatsen Unga Vuxna i Finsam Göteborg.

Av figuren framgår att projektet haft en annorlunda ålderssammansättning än den ordinarie insatsen, med en högre andel yngre deltagare. I projektet utgjorde deltagare i åldersgruppen 16–19 år 25 procent, att jämföra med 15 procent inom Unga Vuxna. I åldersgruppen 20–24 år var andelarna relativt likartade, med 45 procent i projektet och 40 procent i den ordinarie insatsen. Däremot var andelen deltagare i åldersgruppen 25–29 år lägre i projektet, 30 procent, jämfört med 45 procent inom Unga Vuxna.

Sammantaget visar jämförelsen att projektet i högre grad nått yngre deltagare än den ordinarie insatsen. Detta bekräftas även av typvärdet för ålder, som i projektet var 21 år, medan motsvarande typvärde i Unga Vuxna under 2022 var 28 år.

Skillnaderna i åldersfördelning kan delvis förstås i relation till projektets arbets sätt, särskilt det uppsökande arbete och det tidiga kontaktskapande som bedrevs i projektets inledande fas, bland annat i samverkan med skolor och andra verksamheter som möter unga. Att nå individer i ett tidigare skede har bedömts vara centralt för att minska risken för långvarigt utanförskap.

Figuren nedan visar hur vägarna in i projektet fördelar sig mellan olika åldersgrupper.

Figur 4. Väggar in i Gränsgångare Göteborg fördelat efter åldersgrupp

Av figuren framgår att anvisning från samverkansparter utgör den vanligaste vägen in i projektet i samtliga åldersgrupper, medan egen intresseanmälan förekommer i större utsträckning i de yngre åldersgrupperna. Deltagare som själva tagit kontakt med projektet har i genomsnitt varit yngre än dem som anvisats via samverkansparter. I denna grupp saknade många vid projektstart någon form av offentlig ersättning, vilket indikerar en mer utsatt försörjningssituation och ett mer begränsat etablerat stöd från befintliga system. Detta är i viss utsträckning ett förväntat mönster, då yngre personer ofta ännu inte har hunnit kvalificera sig för ersättningar som exempelvis arbetslöshets- eller sjukförsäkring. Resultaten belyser därmed att möjligheten till egeninitierad kontakt kan vara särskilt betydelsefull för att nå unga i ett tidigt skede av utanförskap, där behov av stöd finns men där etablerad kontakt med välfärdssystemen ännu inte alltid har uppstått.

3.4.2 Könsfördelning

Av projektets totalt 219 deltagare var 123 kvinnor (56 procent) och 96 män (44 procent), vilket innebär en relativt jämn könsfördelning.

Figur 5. Könsfördelning bland deltagare i Gränsgångare Göteborg (n = 219).

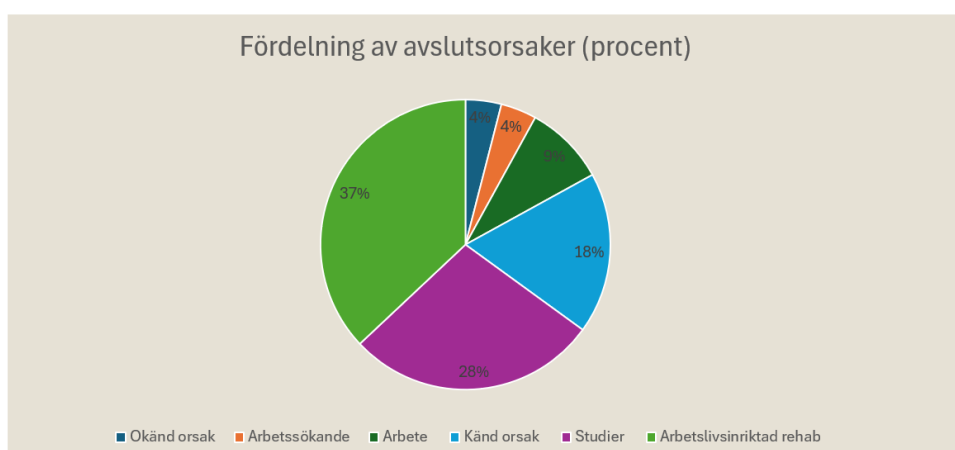
3.4.3 Utfall vid avslut

3.4.4 Avslutsorsaker

Totalt har 219 deltagare avslutats i Gränsgångare Göteborg. Av dessa hade 37 procent gått vidare till arbete eller studier, vilket innebär att projektet med god marginal har överträffat målsättningen om minst 25 procent.

Av de avslutade deltagarna gick 28 procent (62 personer) vidare till studier och 9 procent (20 personer) till arbete. Vidare fortsatte 37 procent (81 personer) i arbetslivsriktad rehabilitering, bland annat genom Gemensam kartläggning (GK) hos Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen eller genom andra kommunala arbetslivsriktade insatser.

Deltagare med avslut registrerat som känd orsak handlar i huvudsak om behov av fortsatt medicinsk utredning eller vård, medan deltagare med okänd avslutsorsak främst utgörs av personer som avbrutit sin medverkan utan att projektet kunnat nå dem.

Figur 6. Fördelning av avslutsorsaker för de totalt 219 deltagarna i Gränsgångare Göteborg.

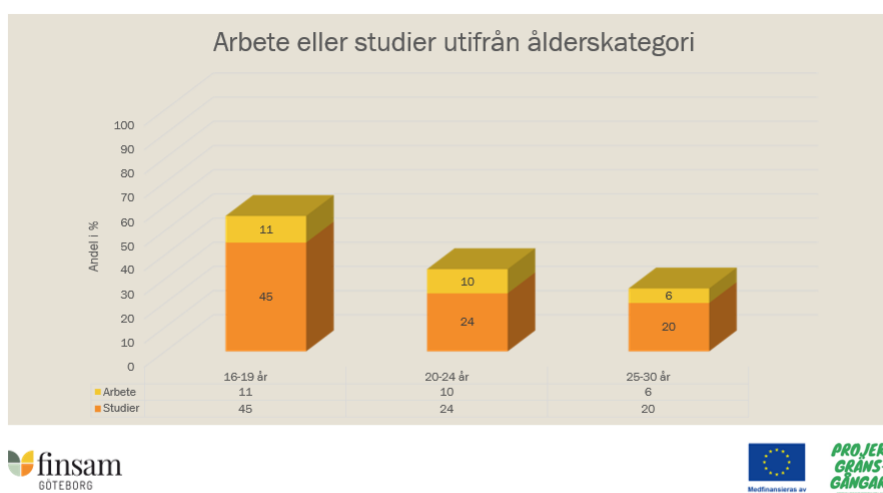
Vid avslut befann sig sammanlagt 78 procent av deltagarna i någon form av aktivitet som indikerar ett närmande till arbetsmarknaden, vilket inkluderar arbete, studier, arbetslivsriktad rehabilitering eller aktivt arbetssökande. Därmed har

projektet även uppnått sitt övergripande mål om att minst 75 procent av deltagarna ska ha nått eller närmåt sig arbetsmarknaden vid avslut. Motsvarande andel var 80 procent bland kvinnor och 76 procent bland män.

Utfallet ska ses mot bakgrund av projektets målgrupp, där många deltagare stått långt ifrån arbetsmarknaden och haft sammansatta stödbehov. Att 37 procent gått vidare till arbete eller studier visar att en betydande andel gjort en övergång till etablerade former av sysselsättning.

3.4.5 Övergång till arbete eller studier efter ålder

När övergångar till arbete eller studier analyseras utifrån deltagarnas ålder framträder tydliga skillnader mellan åldersgrupperna.

Figur 7. Fördelning av avslut till arbete respektive studier uppdelat per ålderskategori.

I åldersgruppen 16–19 år avslutades 45 procent till studier och 11 procent till arbete. Motsvarande andelar i åldersgruppen 20–24 år var 24 procent till studier och 10 procent till arbete, medan 20 procent i åldersgruppen 25–30 år gick vidare till studier och 6 procent till arbete. Sammantaget visar materialet ett mönster där andelen deltagare som går vidare till arbete eller studier är högre i de yngre åldersgrupperna. Skillnaderna är särskilt tydliga när det gäller övergång till studier, medan variationerna mellan åldersgrupperna är mindre när det gäller arbete.

Resultatet kan relateras till övergången mellan skola och arbetsliv, som ofta utgör en kritisk period för unga. Att nå individer i ett tidigt skede kan därför vara avgörande för möjligheterna att etablera en mer stabil väg vidare till studier eller arbete.

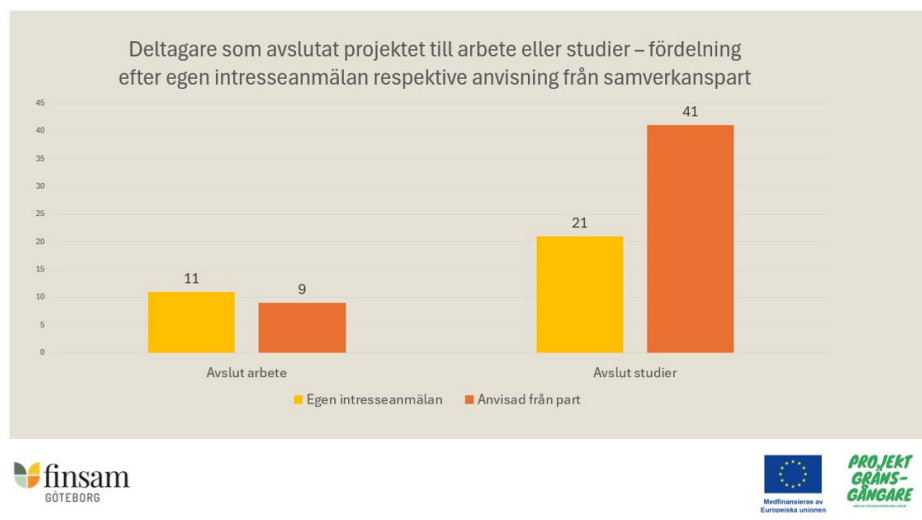
3.4.6 Utfall i relation till deltagarnas väg in i projektet

När resultaten analyseras utifrån hur deltagarna kommit in i projektet framträder vissa skillnader i utfall.

Av projektets totalt 219 deltagare har 68 personer, motsvarande 31 procent, själva lämnat en intresseanmälan. Trots att gruppen utgör en mindre andel av deltagarna står den för 55 procent av avsluten till arbete, vilket innebär att deltagare som själva tagit kontakt med projektet är överrepresenterade bland dem som gått vidare till arbete.

När det gäller avslut till studier är skillnaderna mindre. Av dessa avslut avser 33 procent deltagare som kommit in via egen intresseanmälan, vilket ligger nära gruppens andel av det totala deltagarantalet.

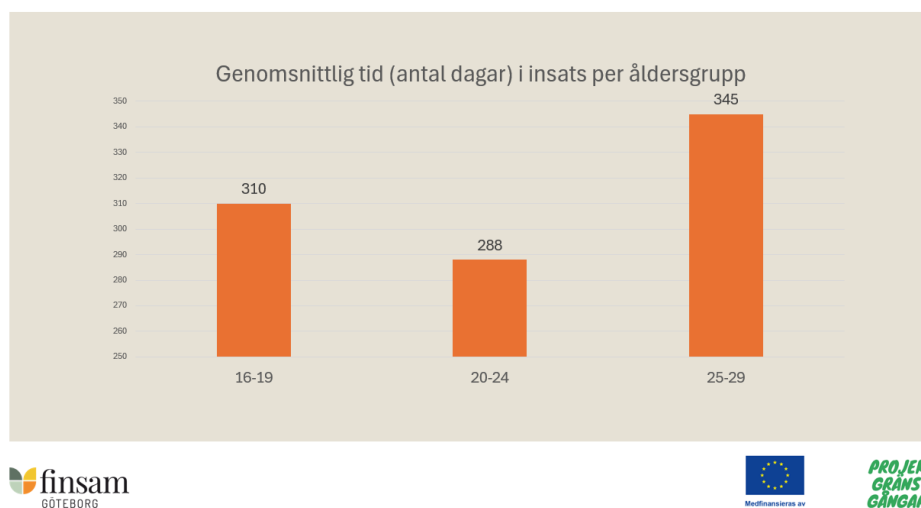
Sammantaget indikerar resultaten att deltagare som själva tagit kontakt med projektet i något högre grad gått vidare till arbete, medan övergångar till studier i större utsträckning speglar projektets samlade deltagarstruktur.

Figur 8. Avslut till arbete eller studier efter väg in i Gränsgångare Göteborg.

3.4.7 Insatstid

Den genomsnittliga insatstiden för projektdeltagarna uppgick till 309 dagar. Detta gäller oavsett om deltagaren lämnat in en egen intresseanmälan eller om deltagaren anvisats från en av samverkansparterna¹⁵. Nedan följer en sammanställning av genomsnittlig insatstid fördelat på projektdeltagarnas åldersgrupper:

Figur 9. Genomsnittlig tid (antal dagar) i insats per åldersgrupp.

Deltagarna i åldern 25–29 år i genomsnitt har den längsta tiden i insats (345 dagar), följt av åldersgruppen 16–19 år (310 dagar), medan deltagare i åldern 20–24 år har den kortaste genomsnittliga tiden (288 dagar).

¹⁵ Den genomsnittliga insatstiden för deltagare som anvisats från samverkansparterna uppgick till 310 dagar, vilket är i princip i nivå med det totala genomsnittet.

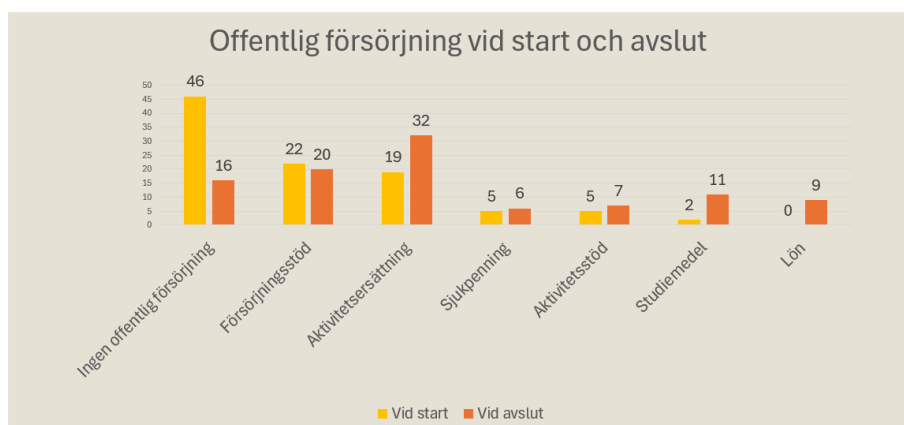
3.4.8 Utfall uppdelat efter kön

När utfallen delas upp efter kön framträder inga tydliga skillnader. Av de deltagare som gick vidare till arbete var 8 kvinnor (40 procent) och 12 män (60 procent). Bland dem som gick vidare till studier var 37 kvinnor (60 procent) och 25 män (40 procent). Sammantaget visar resultaten att kvinnor och män i jämförbar utsträckning tagit steg vidare till arbete eller studier efter avslutad insats.

3.4.9 Offentlig försörjning

Vid projektstart hade 53 procent av deltagarna någon form av offentlig försörjning, exempelvis ekonomiskt bistånd, sjukpenning, aktivitetsersättning eller annan statlig eller kommunal ersättning.

Vid avslut hade andelen deltagare med offentlig försörjning ökat till 85 procent. Förändringen ska inte tolkas som ett ökat beroende av stöd, utan speglar att fler deltagare hade försörjning i linje med behov och förutsättningar, och att försörjningen ofta var kopplad till rehabiliterande eller aktiverande insatser.

Figur 10. Offentlig försörjning vid start och avslut i Gränsgångare Göteborg (andel i %).

Samtantaget visar utfallet en förskjutning från mer oklara försörjningssituationer till mer strukturerade och systemförankrade lösningar, vilket ligger i linje med projektets uppdrag att stödja individer i gränslandet mellan olika välfärdssystem.

3.4.10 Information om horisontella principer till deltagare

Som en del av projektets genomförande har samtliga deltagare tagit del av information om de jämställdhets-, tillgänglighets- och icke-diskrimineringsperspektiv som projektet arbetat utifrån. Informationen har förmedlats i samband med inskrivning samt genom skriftligt informationsmaterial.

Materialet har innehållit information om samhällsstöd, myndighetskontakter och olika former av aktiviteter och stödinsatser som kan bidra till ökad delaktighet.

Genom denna informationsspridning har projektet uppnått målet om att samtliga deltagare ska ha fått grundläggande kunskap om de horisontella principerna jämställdhet, tillgänglighet och icke-diskriminering.

3.4.11 Deltagarnas upplevelser av projektets stöd (NNS-indikatorer)

Som en del av projektets uppföljning har deltagare i samband med avslut besvarat en enkät baserad på Nationella närverket för samordningsförbund (NNS) nationella indikatorsenkäter¹⁶. Enkäten används inom arbetet med finansiell samordning (Finsam) för att följa kvalitet, upplevda effekter och verksamhetsutveckling över tid.

I Gränsgångare Göteborg uppgick svarsfrekvensen till 47 procent.

Sammantaget uppger 78 procent av deltagarna att de efter sin medverkan i projektet känner sig bättre rustade att påbörja arbete eller studier. Projektet hade som mål att minst 75 procent av deltagarna skulle uppleva att de fått ett stöd som varit till stor nytta, att personalen tagit tillvara deras erfarenheter och synpunkter samt att de haft möjlighet att påverka vilket stöd de fått. Utfallet visar att dessa målsättningar har uppnåtts med god marginal.

Av de svarande uppger:

- 91 procent att stödet varit till stor nytta
- 95 procent att deras erfarenheter och synpunkter tagits tillvara
- 98 procent att de haft möjlighet att påverka vilket stöd de fått

Resultaten kan relateras till den gränsgångarroll som studeras inom projektet av följeforskaren Heiti Ernits. I projektets övergripande ram beskrivs gränsgångaren som en funktion som verkar i gränslandet mellan organisationer och ansvarsområden, med uppgift att samordna insatser och skapa sammanhang i annars fragmenterade stödstrukturer. Utfallet i indikatorer som rör upplevd nytta, delaktighet och möjlighet att påverka stödets utformning speglar flera av de kvaliteter som i Ernits forskning lyfts fram som centrala för gränsgångarens funktion. Sammantaget indikerar resultaten att deltagarna inte enbart haft tillgång till insatser, utan även upplevt stöd i form av samordning, kontinuitet och relationsskapande. NNS-enkäten kompletterar därmed den kvantitativa redovisningen av övergångar till arbete, studier och andra aktiviteter, och bidrar till att belysa projektets resultat ur deltagarnas perspektiv i relation till den gränsgångarroll som utgör en central del av projektets inriktning.

3.5 Strukturövergripande resultat – organisatoriska förutsättningar och samverkansutmaningar

Under projektets andra år skedde en tydlig förskjutning i fokus från ett primärt målgruppsorienterat perspektiv till ett ökat analytiskt fokus på de strukturella och organisatoriska förutsättningar som omger stödet till unga som varken arbetar eller studerar (UVAS). I takt med att projektets individinriktade arbete fördjupades blev det allt tydligare att många av de hinder som deltagarna mötte inte främst kunde förstås utifrån individuella förutsättningar, utan snarare som uttryck för hur ansvar, mandat och samverkan är organiserade mellan berörda aktörer.

Det strukturövergripande arbetet, som intensifierades under denna period, har baserats på en samlad analys av flera kunskapskällor, vilka beskrivs i rapportens metodkapitel. Genom dialoger med verksamheter, intern dokumentation, Lex Heller-rapporter, intervjuer med styrgruppens representanter samt gemensamma

¹⁶ Se nns.samordning.org: Uppdrag, NNS Nationella indikatorer

analysmoment tillsammans med projektets följeforskare, Heiti Ernits, har projektet kunnat identifiera återkommande mönster i hur stödsystemet fungerar i praktiken. Resultaten nedan ska förstås som sammanvägda iakttagelser snarare än som enskilda avvikelser.

En central iakttagelse rör avsaknaden av ett samlat helhetsansvar för målgruppen UVAS. De offentliga systemen är organiserade utifrån avgränsade uppdrag, juridiska mandat och målgruppsdefinitioner. Inom ramen för projektet framträder ett tydligt mönster där verksamheter i hög grad utgår från vad som ryms inom det egna uppdraget, snarare än från individens samlade behov. Detta innebär att stödet ofta formas utifrån organisatoriska gränser, snarare än utifrån den unges faktiska livssituation. För unga med sammansatta behov riskerar detta att leda till att ingen aktör fullt ut tar ansvar för helheten, trots att flera parallella insatser kan vara involverade.

Projektet har vidare identifierat att kritiska övergångar i stödsystemet utgör särskilt sårbara punkter. Övergångar mellan skola och arbetsliv, mellan olika myndigheter och mellan åldersindelade system präglas ofta av bristande samordning. När ansvar förflyttas mellan aktörer saknas inte sällan en tydlig plan för hur stödet ska fortsätta, vilket innebär att unga riskerar att förlora både kontakt och riktning. För individer med tidigare avbrutna skolgångar, psykisk ohälsa eller begränsad tillit till myndigheter kan varje sådan övergång bli ett nytt avbrott snarare än ett steg framåt.

Ett närliggande mönster rör bristande kontinuitet i handläggning och relation. Många unga möter upprepade byten av handläggare när deras situation förändras eller när de passerar organisatoriska gränser. Detta gäller särskilt inom system som är starkt kategoriserade efter ålder, diagnos eller huvudsakligt behov. För UVAS-gruppen, som ofta präglas av komplexa och föränderliga livsvillkor, innebär detta att relationer och tillit ständigt behöver byggas upp på nytt. Projektets samlade erfarenheter visar att dessa avbrott i kontinuitet riskerar att försvåra eller helt avbryta pågående processer, även när insatserna i sig är relevanta.

Slutligen pekar resultaten på avsaknaden av etablerade och långsiktiga samverkansarenor med fokus på UVAS som grupp. Trots att många verksamheter arbetar med närliggande målgrupper finns få strukturer där aktörer regelbundet möts för gemensam analys, kunskapsutbyte och utveckling av sammanhållna arbetssätt. Detta begränsar möjligheterna till ett gemensamt lärande och till att identifiera systemövergripande lösningar på återkommande problem. Projektets arbete visar att denna typ av strukturer är avgörande för att samverkan ska bli mer än tillfällig och personbunden.

Sammantaget visar det strukturövergripande resultatet att de utmaningar som unga som varken arbetar eller studerar möter i stor utsträckning är kopplade till hur stödsystemet är organiserat. Resultaten ligger i linje med den förståelse av gränsgångarrollen som projektets följeforskare Heiti Ernits lyfter, där just förmågan att överbrygga organisatoriska gränser och skapa sammanhang mellan olika system framstår som en central förutsättning för att åstadkomma faktisk förändring för målgruppen.

4 Övergripande analys och slutsatser

4.1 Projektets dubbla fokus – individ och struktur

Projektet har bedrivits med en dubbel inriktning där individinriktat stöd till deltagare har kombinerats med arbete för att utveckla samverkan och organisatoriska förutsättningar kring unga som varken arbetar eller studerar (UVAS). Syftet har varit att samtidigt stärka individers förutsättningar för etablering och bidra till utveckling av mer sammanhållna stödstrukturer.

Arbetet på individnivå och strukturell nivå har varit nära sammanlänkade. Erfarenheter från mötet med deltagare har bidragit till kunskap om hur befintliga system fungerar i praktiken, samtidigt som projektets analys av samverkansstrukturer har gett underlag för utveckling av arbetssätt i det individnära stödet.

4.2 Individnära resultat och erfarenheter

Projektet har nått unga vuxna med komplex och sammansatt problematik där psykisk ohälsa, funktionsnedsättning och social utsatthet ofta samspelas. Erfarenheterna visar att deltagarnas behov i många fall förändrats över tid, vilket ställt krav på ett flexibelt och individanpassat stöd.

För många deltagare har projektets betydelse främst handlat om att skapa stabilitet i vardagen, stärka tilliten till professionella kontakter samt bygga motivation och framtidstro. Stödet har exempelvis omfattat samordning av kontakter med vård, myndigheter och utbildnings- eller arbetslivsaktörer samt stöd i att etablera fungerande vardagsstrukturer i kombination med fokus på arbete eller studier.

En relativt stor andel deltagare har kommit i kontakt med projektet genom egen intresseanmälan. Detta indikerar att det relationsbaserade arbetssättet och de låga trösklarna varit betydelsefulla för att nå unga i ett tidigt skede av utanförskap, innan etablerad kontakt med offentliga stödstrukturer funnits.

Resultaten visar också att yngre deltagare i högre utsträckning gått vidare till studier eller arbete, särskilt till studier. Detta kan förstås i relation till projektets uppsökande arbete och tidiga kontaktskapande, men också till att deltagare som själva tagit initiativ till kontakt i genomsnitt varit yngre och i mindre utsträckning haft etablerade försörjnings- och stödsystem.

4.3 Koordinatorn som gränsgångare

Koordinatorernas arbete har varit centralt i projektet och kan förstås i relation till den gränsgångarroll som beskrivs av projektets följeforskare Heiti Ernits. Gränsgångarrollen kännetecknas av förmågan att överbrygga organisatoriska gränser och skapa sammanhang mellan olika system och aktörer.

I projektet har koordinatorn fungerat som en samordnande länk mellan individ och stödsystem samt mellan olika myndigheter och verksamheter. Rollen har inneburit ansvar för att följa individens process över tid och samtidigt säkerställa att relevanta insatser kopplats samman.

Denna funktion har varit särskilt betydelsefull i situationer där ansvar är uppdelat mellan flera aktörer. Erfarenheterna visar att en sammanhållande funktion kan bidra till ökad kontinuitet, stärkt tillit och bättre samordning av stödinsatser. Samtidigt visar projektet att en sådan funktion behöver tydligt mandat och organisatorisk förankring för att kunna fungera långsiktigt.

4.4 Lärdomar för fortsatt utveckling

Projektets erfarenheter visar att utvecklingen av stödet till unga som varken arbetar eller studerar i Göteborg har tagit flera viktiga steg under de senaste åren. Nya arbetssätt har utvecklats och fler aktörer samverkar kring målgruppen. Ett exempel är det pågående samverkansarbetet inom staden, Samordnings- och beredningsgruppen för unga (SoB Unga), där representanter från arbetsmarknad och vuxenutbildning, utbildningsförvaltning, socialtjänst, funktionsstöd samt Finsam ingår, med Arbetsförmedlingen och Västra Götalandsregionen som adjungerade parter.

Samtidigt visar projektets samlade erfarenheter att det fortsatt finns behov av att stärka både struktur och långsiktighet i arbetet. Utmaningarna för målgruppen är i hög grad kopplade till hur stödsystemet är organiserat, snarare än till enskilda individers förutsättningar. Utvecklingsarbete behöver därför ske både på operativ och strategisk nivå.

Utifrån projektets erfarenheter framträder tre särskilt viktiga utvecklingsområden:

4.4.1 Samordnande funktioner

Projektet visar att samordnande funktioner har stor betydelse för att skapa helhetssyn kring unga med sammansatta behov. Koordinatorerna har fungerat som en gränsgångarfunktion mellan individ och system, i linje med hur följeforskaren Heiti Ernits beskriver behovet av gränsgångare i offentliga organisationer.

Erfarenheterna talar för att liknande funktioner bör ges långsiktiga förutsättningar, tydligt uppdrag och organisatorisk förankring för att minska risken att unga hamnar mellan olika myndigheters ansvarsområden.

4.4.2 Samordning vid kritiska övergångar

Projektet visar att unga ofta möter särskilt sårbara situationer i övergångar mellan skolformer, mellan olika myndigheter och mellan åldersindelade system. När ansvar överförs mellan aktörer finns risk att kontakter, stöd och riktning förloras.

Erfarenheterna pekar därför på behov av gemensamma arbetssätt för uppföljning och överlämning mellan verksamheter. Detta är särskilt viktigt för unga med tidigare erfarenheter av avbrutna insatser, psykisk ohälsa eller begränsad tillit till samhällsstöd.

4.4.3 Långsiktiga samverkansstrukturer och tillgängliga stödvägar

Projektets erfarenheter visar att samordning och kunskapsdelning är centralt i ett stödsystem där flera aktörer delar ansvar för målgruppen. Långsiktiga samverkansstrukturer kan exempelvis utvecklas genom regelbundna mötesarenor där strategisk och operativ personal tillsammans följer upp och utvecklar arbetet med målgruppen.

Resultaten visar också att tillgängliga och relationsbaserade stödvägar är viktiga. Den relativt höga andelen egenintresseanmälningar tyder på att låga trösklar och tydliga kontaktvägar kan vara avgörande för att nå unga som saknar etablerad kontakt med stödstrukturer.

Projektet rekommenderar därför utveckling av en samlad och lättillgänglig ingång till stöd för unga, där information och kontaktvägar till olika insatser samlas på ett överskådligt sätt och utvecklas i dialog med målgruppen och berörda verksamheter.

Projektet bedömer även att långsiktiga samverkansstrukturer bör utvecklas, exempelvis genom regelbundna mötesarenor där strategisk och operativ personal kan följa upp, analysera och utveckla arbetet med UVAS samt genom informations- och kunskapsdelningsträffar som ger professionella överblick över pågående insatser.

